

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Sör-Lappmyran SE0710132

Foto: Per Sander

Namn:	Sör-Lappmyran
Områdeskod:	SE0710132
Områdestyp:	SPA 2000-07 SAC 2011-03
Area:	254,2 hektar
Skyddsform:	Naturresevat
Kommun:	Kramfors
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	697579/158977
Karta:	18H 4H
Ägarförhållanden:	SCA
Uppdaterad:	2018-11

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet	3
2.2 Ingående arter enligt fågeldirektivet.....	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	5
4.1 Allmän områdesbeskrivning	5
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	6
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	6
5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	6
5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet	8
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	10
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	13
7.1 Områdesskydd.....	13
7.2 Skötsel	13
8. BEVARANDESTATUS	13
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	13
10. REFERENSER	14
11. KARTOR	15

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyper (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	7	3
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	35	14
9010*	Västlig taiga Undergrupp: gammal granskog gammal barrblandskog	177	70
91D0*	Skogbevuxen myr	24	9

*) = Prioriterad naturtyp

2.2 Ingående arter enligt fågeldirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt fågeldirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående arter (tabell 2).

Tabell 2. Ingående arter enligt fågeldirektivet

<i>Kod</i>	<i>Arter</i>
A001	Smålom (<i>Gavia stellata</i>)
A038	Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)
A104	Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)
A108	Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)
A166	Grönbena (<i>Tringa glareola</i>)
A217	Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)
A223	Pärloggla (<i>Aegolius funereus</i>)
A236	Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)
A241	Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)
A409	Orre (<i>Tetrao tetrix</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För de enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Det främsta bevarandesyftet för Natura 2000-området Sör-Lappmyran är att bevara och återställa en värdefull grandominerad naturskogsartad skogsmyrmosaik.

Området är skyddat som naturreservat. Området ska i huvudsak utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. För att återställa områdets naturliga hydrologi kan igenläggning av avvattande diken samt därtill hörande röjning av träd och buskar ske. I vissa tall- respektive lövdominerande skogspartier kan även naturvårdsbränningar samt skötsel för att gynna löv bli aktuella. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt.

I tabell 3 och 4 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 7 ha. Intakt hydrologi i strandzonen och skoglig kontinuitet i omgivningen
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 35 ha. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter som t ex sotvitmossa ska ha ej minskande populationer. Det bör förekomma häckning av smålom
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 177 hektar. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Typiska arter som t.ex. långskägg, lappticka, tretåig hackspett och spillkråka ska ha ej minskande populationer. Långskägg ska finnas på minst 650 träd. Mängden död ved ska över tiden utgöra minst 20 % av totalvolymen ved, dock minst 20 m³ per

	hektar. <ul style="list-style-type: none"> • Inom 20 år ska naturvårdsbränning genomföras i en del av området.
91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 24 hektar. • Naturlig hydrologisk regim och skoglig kontinuitet ska råda.

Tabell 4. Bevarandemål för ingående arter

Arter	Bevarandemål
A001, Smålom, (<i>Gavia stellata</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Artens boplatsmiljöer, i allmänhet små och fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar, ska bibehållas. • Livskraftiga stammar av bytesdjur, främst småvuxen mört, laxartad fisk eller siklöja, ska finnas. • Oförminskad tillgång till områden med minimal mänsklig störning. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli).
A038, Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Artens häckningsbiotop, grunda och vegetationsrika vatten, ska bibehållas. • Ej minskande tillgång till undervattensvegetation under häckningssäsongen.
A104, Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>) A108, Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>) A409, Orre (<i>Tetrao tetrix</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 177 ha.
A166, Grönbena, (<i>Tringa glareola</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Artens häckningsbiotop, olika typer av våtmark, ska bibehållas i minst 59 ha.
A217, Sparvuggla, (<i>Glaucidium passerinum</i>) A223, Pärllugga, (<i>Aegolius funereus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 177 ha. • Andelen stående död ved, dock minst 5 % av totalvolymen ved (boträd), skall bibehållas.
A236, Spillkråka, (<i>Dryocopus martius</i>) A241, Tretåig hackspett, (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 177 ha. • Tillgången på död ved ska bibehållas, dock minst 20 m³ per hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Skogsreservatet Sör-Lappmyran är ett 254 hektar stort naturskogsområde bestående av en högplatå med de två myrarna Lappmyran och Sör-Lappmyran samt omgivande skogklädda höjder och en markerad västbrant ned mot Stor- och Lill-Fålasjön.. På höjderna är jordtäcket tunt (delvis hällmark), medan det däremellan och i sluttningen finns en normalblockig sandig-moig morän. Skogen är naturligt föryngrad och består i huvudsak av 100–140-årig gran, fränsett myrkanterna som ofta har ett stort tallinslag. Granskogen är i allmänhet lövrik med ett stort inslag av björk. Hela västra sluttningen ned mot områdets västgräns är asprik liksom ett parti öster om Lapptjärnarna. Brandspår är ytterst sällsynta. Området är dimensionsavverkat i början av seklet och riktigt gamla granar är ovanliga.

Fränsett de skyddsdikey som grävdes kring Sör-Lappmyran och Lappmyran någon gång på 1950-1960-talet har inga sentida ingrepp gjorts i våtmarkerna. Dikningen av myrarna gjordes

troligen för att förbättra skogstillväxten. De diken som har haft störst dränerande effekt har under åren 2010-2015 lagts igen inom EU-projektet Life Ad(d) Mire (se mer info avsnitt 7.2).

4.2 Intressanta arter i området, ej med i artdirektivet

Skogen är mest känd för sin rikliga förekomst av långskägglav (*Usnea longissima*). Laven finns spridd i hela området och har noterats på ungefär 650 träd. Området har dock många andra kvalitéer än långskägg. Skogen är lövrik och håller på att utveckla naturskogskaraktärer. Björklågor finns allmänt, på många håll rikligt och i alla nedbrytningsstadier. I vissa partier finns rikligt med grånågor. Rödlisterade vedsvampar som påträffats är bl a borstskölding (*Pluteus umbrosus*), lappticka (*Amylocystis lapponica*), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*), rosenticka (*Fomitopsis rosea*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*). I den asprika västslutningen förekommer läderlappslav (*Collema nigrescens*), stiftgelélav (*Collema furfuraceum*) och aspgelélav (*Collema subnigrescens*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig barrskog med inslag av myrar och våtmarker är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

3160, Dystrofa sjöar och småvatten. Naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonerings i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenståndsfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden skall upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bl a försurande ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.
- Viss andel av tjärnarna bibehålls fisklösa.

7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn. Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädtäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossarter, ängsull, vattenklöver, mm.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Hydrologi och hydrokemi bör inte påverkas negativt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Vattenregimen i vattendragen bör vara så naturlig som möjligt.
- Täckningsgraden av botten- fält- busk och trädsikt bör inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare.
- De strukturer/formelement som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar

9010, Västlig taiga. Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, Gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd) av t.ex. asp, sälg och rönn är viktiga substrat, och dessutom viktiga som hålträd för fåglar.
- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved; grenar, torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.

91D0, Skogbevuxen myr. Myrar som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen skall vara minst 25 % och högst 70 %. Naturtypen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi.
- Förekost av substrat för främst mossor och kärlväxter. Exempel på substrat är död ved; högstubbar, grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och nedbrytningsgrad, gamla och grova träd av olika trädslag.

5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet

A001, Smålom (*Gavia stellata*) behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar upp till ca. 20 cm, av främst mört, laxartade fiskar samt goda bestånd av siklöja. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket i allmänhet utgörs av små, fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder med små gungflyholmar. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli), främst under ruvningsperioden. Smålommen är en långlivad art med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten upp till 10 km från häckningslokalerna för proviantering i fiskrika vatten. Smålommen övervintrar längs västra Europas kust samt i södra Östersjön.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång på lämpliga häckningslokaler med konstant vattennivå. Dvs. ej utsatta för markavvattning, igenväxning, mm.
- Häckningslokaler som inte utsätts för mänsklig störning under perioden maj-juli.
- God tillgång på bytesfisk.

A038, Sångsvan (*Cygnus cygnus*) häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatsen. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen.

A104, Järpe (*Bonasa bonasia*). Järpen vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Högt markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10 % för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhången samt björknopp, och i omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av grantätningar. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir. När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Sammanhängande skog med inslag av täta bestånd och en lövträdsandel på minst 10 %.
- Tillgång till våta partier, som t ex kärr, myrar, bäckar och sumpskog.

A108, Tjäder (*Tetrao urogallus*). Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. Vintertid kräver arten förekomst av äldre talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på späda skott av tuvull. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter. Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Stora, variationsrika skogsområden med inslag av våtmarker.
- Spelplatser lämnas orörda.

A166, Grönbena (*Tringa glareola*). Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankastränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång till öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär. Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Opåverkade häckningsmiljöer på sankastränder längs sjöar och vattendrag samt på gräs- eller starrbevuxna myrar.
- Arten kräver tillgång till öppet vatten och dyiga stränder.

A217, Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*). Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i naturskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. I södra Sverige hittar man den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i bestånd av äldre asp. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel. Vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett.
- Tillgång på lämplig föda i form av gnagare och småfåglar.

A223, Päruggla (*Aegolius funereus*) häckar främst i tät granskog i anslutning till lämpliga födosöksområden i form av öppen mark såsom stormfällan, myrar, kalhyggen och småskaligt jordbrukslandskap. Den behöver tillgång till lämplig föda i form av olika smågnagare, främst

sork, men även skogsmöss och småfåglar. Arten häckar i ihåliga träd, framförallt i gamla spillkråkehål men även i s.k. skorstenstubbar. Eftersom det råder en akut brist på naturliga boplatser häckar en stor del av beståndet numera i specialuppsatta holkar. I etablerade par kan hanen vara mycket stationära p.g.a. bristen på lämpliga boplatser. Arten jagar över arealer i storleksordningen 3-10 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God tillgång till häckningsplatser i form av ihåliga träd.
- Tillgång till lämpliga födosökslokaler som stormfällan, mindre myror, småskaligt jordbrukslandskap och i viss mån hyggen.

A236, Spillkråka (*Dryocopus martius*) bygger bo i grova träd, främst asp, tall eller björk. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Födan består främst av vedlevande insekter och myror. Spillkråkan är en stannfågel och reviren är stora, normalt mellan 400 och 1000 hektar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller björk

A241, Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) häckar i skog med ett stort inslag av döda eller döende träd. I Sverige hittar man den idag främst i de av skogsbruket relativt sett mindre påverkade barrskogsområdena i Norrland, huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar. Arten förekommer också i flera andra skogstyper som exempelvis brandfält, lövbrännor och äldre alstrandskog, det viktigaste för arten är att det finns en rik födotillgång i form av vedlevande insekter. Det är huvudsakligen en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid. Häckningsreviret är i storleksordningen 25 - 100 ha.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God tillgång på död ved

A404, Orre (*Tetrao tetrix*) Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till öppen mark, som t ex mossar.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Sör-Lappmyran är skyddat som naturreservat, vilket innebär att de stora hoten är undanröjda. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka områdets ingående naturtyper och arter negativt visas i tabell 5 och 6.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 5. Verksamheter och faktorer som kan påverka natura 2000-områdets naturtyper negativt.

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. • Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet. • Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. En zon på 100 m närmast vattnet undantagen spridning antas minska hotet. • Åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi, t ex dikning och dämning.
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet. • Torvbrytning är ett hot mot habitatet idag då det finns en risk för att efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel blir större. • Genom att anlägga skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan hydrologin och/eller hydrokemin i området förstöras. • Skogsbruk och andra företag som innebär att närliggande fastmark avverkas kan innebära är näringsämnen läcker ut på myren. Hotet kan minskas genom att en skyddszon enligt skogsvårdslagens rekommendationer lämnas intill mossen. • Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i habitatet kan bl.a. ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada habitatet. En zon på 50 m närmast habitatet undantagen spridning antas minska hotet • Markexploatering, som t ex anläggning av nya vägar, byggnader, mm.
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsbruksåtgärder inom området som ger negativa effekter. • Markexploatering som t.ex. vägutbyggnad.
91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsbruksåtgärder inom området som ger negativa effekter. • Ingrepp i kringliggande vattenytans hydrologi, eller förändrad vattenregim i ett vattendrag. • Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i habitatet kan bl.a. ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada habitatet. En zon på 50 m närmast habitatet undantagen spridning antas minska hotet • Markexploatering som t.ex. utbyggnad av befintlig väg.

Tabell 6. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets fågelarter negativt.

<i>Art</i>	<i>Hot</i>
A001, Smålom (<i>Gavia stellata</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Mänsklig störning på häckningslokalerna under främst maj-juni • Markavvattning och rensning i utlopp till häckningstjärnar kan ge stränder och holmar kanter och överhäng, så att lommarna inte kommer upp, och häckningsöarna kan bli landfasta vilket ökar predationsrisken. • Försurning leder till utarmning av fiskbestånd och därmed minskat födounderslag.
A038, Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Förändrad hydrologisk regim i häckningsbiotopen, grunda och vegetationsrika vatten.
A104, Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Något direkt hot mot artens fortlevnad finns ej. Järpen missgynnas dock flerstädes p.g.a. ett intensivt och storskaligt skogsbruk. • Ett alltför intensivt jakttryck.
A108, Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Totalt sett i Sverige finns ej något direkt hot mot artens fortlevnad. • Det allvarligaste hotet är förändringar på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna. • Ett alltför intensivt jakttryck.
A166, Grönbenan (<i>Tringa glareola</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Dikning av myrmark har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan. • Storskalig torvbrytning.
A217, Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Eftersom sparvugglan är mycket flexibel i sitt boplatsval är det av allt att döma förekomsten av lämpliga bohål som är den mest begränsande faktorn. Det är oerhört viktigt att alla hålträdd sparas på föreskrivet sätt.
A223, Pärlluggla (<i>Aegolius funereus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Försämrade tillgång på byte i skog till följd av ensartade barrmonokulturer samt minskade arealer öppna ytor som följd av minskat jordbruk. • Minskande tillgång på död ved ger sämre tillgång på bohål.
A236, Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. • Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträdd minskar. • Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.
A241, Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Minskande tillgång på död ved (orsakad av storskaligt skogsbruk, avsaknad av brandfält och dikning av sumpskog).. • Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, såväl på beståndsnivå som på landskapsnivå, bidrar till att splittra beståndet. Denna fragmentering leder till att effekterna av olika negativa processer på beståndsnivå (slumpvis utdöende, ojämn könskvot, inavel m.m.) förstärks.
A409, Orre (<i>Tetrao tetrix</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Allt tätare skog och därigenom allt sämre som födosöksmiljö. • Ett alltför intensivt jakttryck. • Totalt sett finns dock ej något hot mot artens fortlevnad i Sverige.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område.

Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Området lämnas i huvudsak till fri utveckling under naturligt rådande processer. För att återställa områdets naturliga hydrologi kan igenläggning av avvattnande diken samt därtill hörande röjning av träd och buskar ske. I vissa tall- respektive lövdominerande skogspartier kan även naturvårdsbränningar samt skötsel för att gynna löv bli aktuella. För att gynna lövträd i området kan det vara motiverat att skada eller ringbarka en del granar. Åtgärderna ska ske inom ramen för naturreservatets beslut och skötselplan.

Under åren 2010-2015 har hydrologisk återställning genomförts inom EU-projektet Life Ad(d) Mire. Åtgärder har genomförts längs 23 diken om totalt 5750 meter och den återställda ytan är cirka 29 hektar. Med hjälp av en 9 tons grävmaskin med bandbredd 50 cm som tog sig fram på stockmattor för att minimera påverkan på hydrologin lades dikena igen. Massor från dikesvallarna användes för att fylla igen dikena. Var 50-100 meter byggdes dämmen av tvärgående plankor och fiberduk. Dikesvallarna röjdes från sly och dämmena täcktes med massor från dikesvallarna. På en del av myrarna som har fått försämrade hydrologi efter dikningarna har även igenväxningsvegetations röjts bort. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 7.

Tabell 7. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri utveckling	Tills vidare	1
Igenläggning av dike	Vid behov	2
Naturvårdsbränning	Inom 20 år	2
Ringbarkning av gran för att gynna lövträd	Vid behov	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk. En god hydrologisk regim råder efter de åtgärder som genomfördes inom LIFE Ad(d) Mire. Avrinningen från området går långsammare än tidigare vilket gör myrarna betydligt blötare och avrinningsmönstren mer naturliga jämfört med innan dikesigenläggningarna.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall

det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

10. Referenser

Johansson, M. 1997: Inventering av Sör-Lappmyran. Opublicerad. Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Rydkvist, T: Långskäggsinventering 1993-1994, Härnösand-Kramfors-Sollefteå. Opublicerad.

Rydkvist, T. 1996: Långskägg - ansvarsart för Västernorrland. Manuskript.

Johansson, M. Inventering av naturskogar i Västernorrlands län 1995-97. Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning

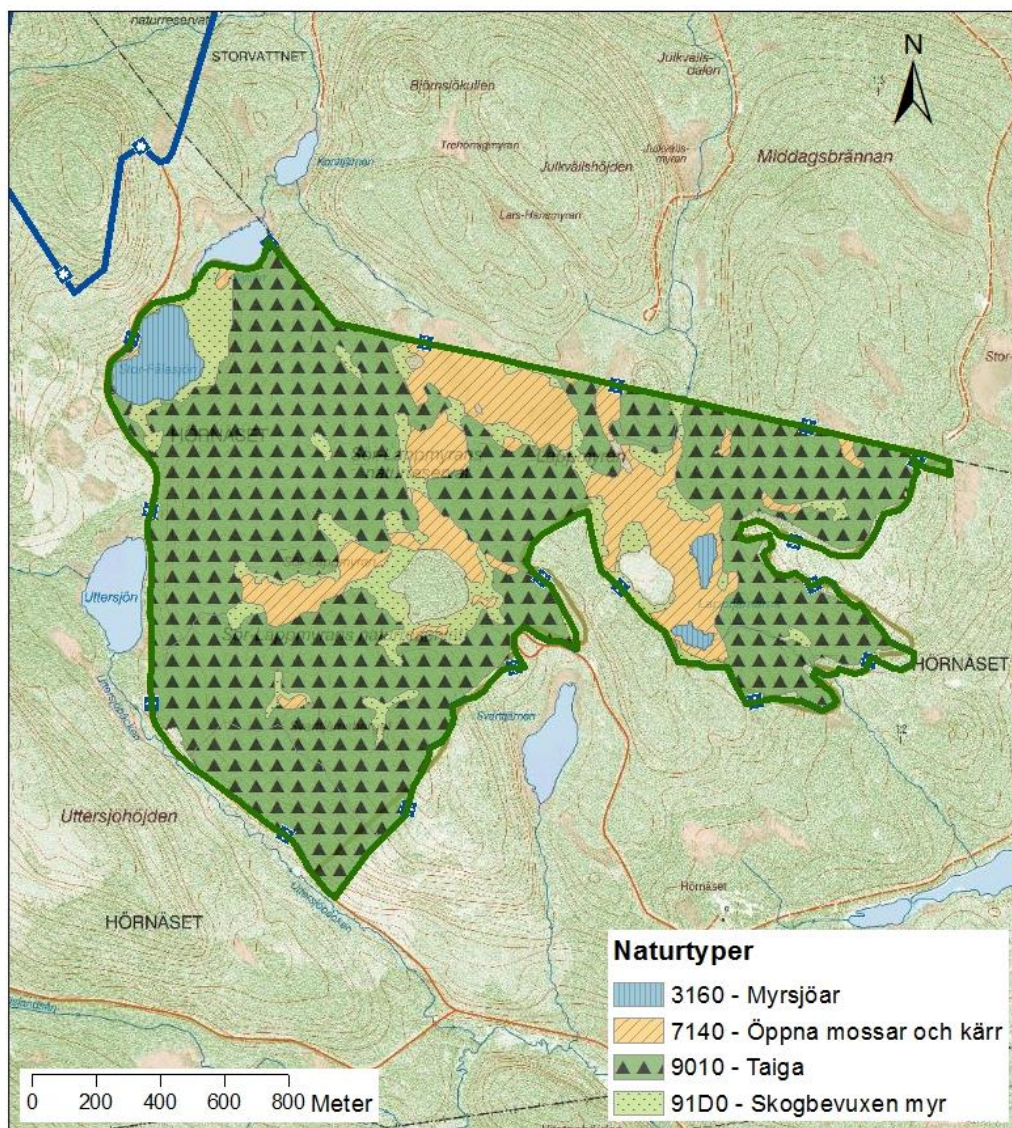
Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15-17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypernas utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

 Natura 2000
 Naturreservat

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan